СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVII. Ч. 1926. Джерзи Сити, Н. Дж., четвер, 22. серпня, 1929. VOL. XXXVII. No. 196. Jersey City, N. J., Thursday, August 22, 1929. THREE CENTS.

ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ ЗАКЛИКАЄ ДО ДОПОМОГИ СТ. ЛУІСЬКОМУ СТРАЙКОВИ

ПІДЧЕРКУЄ НЕВДАЧУ КОМУНІСТИЧНИХ ЗАХОДІВ ВЕРТІТИ ЗІ СЕРЕДИНИ.

АТЛЕНТИК СИТІ (Ню Джерзі), 21. серпня. — Замикаючи своє засідання, уряд Американської Федерації Праці видав довгу резолюцію в справі страйку трамвайних робітників у Ст. Луїсі, в якій запевнюється страйкарів, що Федерація Праці стане за ними всею своєю силою, а рівночасно закликається громадянство помагати страйкарам усіми „розумними й чесними способами".

Рівночасно уряд Федерації постановив розвести слідство над трамвайними й залізничими підприємствами, щоби доказати американському громадянству потребу кращої контролі уряду над ними.

На сьому засіданню стверджено теж повний розгром комуністів в Американській Федерації Праці. Заходи комуністів вертіти зі середини, себто захоплювати готові робітничі юнії під свою контролю, а в разі невдачі такого захоплення нищити їх провокаційними способами зі середини, не повелися. Коли комуністи хочуть мати тепер вплив на робітничий рух, то вони мусять власними силами будувати собі конкуренційні юнії, а побудувавши їх, вести працю після своїх засад. У сьому капризі вони не можуть похвалитися ніякими позитивними здобутками.

КОНВЕНЦІЯ ФЕДЕРАЦІЇ ПРАЦІ СТЕЙТУ НЮ ЙОРК.

УРЯДНИКИ ПРОМОВЦЯМИ НА КОНВЕНЦІЇ.

СИРАКЮЗ (Ню Йорк), 21. серпня. — Вчора почалася тут конвенція Нюйорської Стейтової Федерації Праці.

На отворення конвенції зявилося богато урядників, як заступник стейтового губернатора Лемен, стейтова промислова комішенерка Перкинс і инші. Лемен у своїй промові підносив потребу полагоджування непорозумінь між робітниками й підприємцями дорогою арбітрації, себто мирових судів; для сеї цілі, говорив він, треба встановити урядове безпартійне тіло, до якого могли би мати довіря робітники й підприємці. Пані Перкинс говорила про обезпечення робітників фабрикантами. Звертала вона увагу, що кождий підприємець обовязаний обезпечувати своїх робітників; котрий не робить сього, наражується на клопоти зі сторони державного уряду.

Урядники юнії в своїх промовах представляли зріст юнійного руху. Закидали між иншим урядови, що звіти його з праці не зовсім точні. Виступали теж проти конкуренції, яку добрим фабричним виробам роблять вироби вязниць.

ПАНАМСЬКИЙ КАНАЛ ВИПЛАЧУЄТЬСЯ.

ЗА ДВА РОКИ КАНАЛ БУДЕ ЗОВСІМ ВИПЛАЧЕНИЙ.

БАЛЬБОА (Панамський Канал), 21. серпня. — Обчислення Бюра Статистики Панамського Каналу показують, що Панамський Канал виплачується багато краще, ніж нього сподівалися при його отворенню 15 літ тому.

За той час через Канал переїхало 54,021 кораблів, які заплатили за се 223 міліони долярів з верхом. При такій комунікації всі гроші, вложені в будову каналу, будуть повернені за два роки.

Канал коштував разом 388 міліонів долярів, але з того лише 275 міліонів долярів рахується за видаток на будову, бо 113 міліонів долярів коштували будови ріжних фортів та взагалі примінення його до військових цілей.

ПРЕДКЛАДАЮТЬ РЯД ВЕЛИКИХ ВІДКРИТЬ І ВИНАХОДІВ НА ЛІКАРСЬКОМУ КОНГРЕСІ.

БОСТОН (Месечузетс), 21. серпня. — Тут почався вчора в Гарвадській Медичній Школі міжнародний фізіольогічний конгрес.

На конгрес приїхало велике число лікарів з ріжних частин світа. Вже з перших відчитів можна було бачити великий поступ медичної науки. Трох професорів-лікарів з Гарвардського університету предложило звіт зі своїх дослідів над новим способом лічення запалення легенів при помочи газу карбон-діоксиду. Д-р Лукас з Филаделфії предложив свій винахід нового знечулюючого газу, який є богато кращий, ніж досі вживані.

Найбільше зацікавлення однак викликав звіт д-рів Ерлангера й Газера зі Ст. Луїса, які відкрили спосіб, при помочи котрого можна очима побачити, як товчок, даний зовнішним чинником, мандрує по нерві. Се відкриття буде мати величезне значіння для зрозуміння діяльности нервів. Інструмент, який се робить, такий чуткий, що він мігби відбити на фотографічній плиті поступ електричної іскри протягом одної міліонової части секунди.

ПОПРАВЛЯЮТЬ БІБЛІОТЕКУ У ВЯЗНИЦІ.

ОСИНИНГ, Ню Йорк, 21. серпня. — Вязники місцевої стейтової вязниці, відомої під популярним іменем „Синг-Синг", перенесли вчора до нового приміщення вязничну бібліотеку. Ся бібліотека має 15,000 томів. Містилася вона досі в кількох кімнатах, у яких вязники, читаючи, мусіли стояти. У новому домі, що донедавна був шпиталем, вязники будуть могли читати сидячи.

ТЕЖ ПОСТУП ЛЕТНИЦТВА.

РІО ДЕ ЖАНЕЙРО (Бразилія), 21. серпня. — Поліція стейту Сао Павло закупила в американськім підприємстві Кертиса три літаки, яких вона буде вживати для ловлення й розсліджування злочинців. На чолі летничої служби поліції буде стояти американський летун Ортон Гувер.

ПОЖЕЖА НА ПАРОПЛАВІ „ПАРИЖ".

Дня 19. с. м. сталася велика пожежа на французькому пароплаві „Париж" у Гаврі (Франція). Причина пожежі не вияснена. На ньому згоріло помешкання другої й третої кляси. Загальна шкода задоподіяна пожежею ще не обчислена. Не знають, що будуть робити 1,000 пасажирів, які мали їхати на нім до Америки, бо тепер всі кораблі з Европи йдуть переповнені й на них не можна дістати місця для нових пасажирів. Американську почту, що була на „Парижі", переслано до Шербурга, де її забере пароплав „Олімпік".

ПОТОНУЛО 400 ЛЮДЕЙ.

На захід від Трапезунту, в Малій Азії, обірвалася хмара. Злива тревала 48 годин і спричинила повінь у цілому краю. Потонуло 400 людей. Богато сіл залила вода. Шкід є на кілька міліонів турецьких фунтів.

„ОТЧЕ НАШ" НА ГОЛОВЦІ ШПИЛЬКИ.

Один з англійських майстрів ювилерських зладив таке чудо, що малесенькими буквами виписав на голову шпильки так, що на ній вмістив ціле „Отче наш", що складається з 307 букв. При цій роботі він ослїп, а тепер живе з цього, що цікаві люде ходять оглядати діло цього майстра.

ПОВИНЬ КАР.

До богатьох болячок села, які під сучасну пору дошкулюють йому, прибуло ще одно. Хто тільки був на селі та мав нагоду балакати з нашими селянами, той мусів вже чути про те лихо — а є ними поліційні кари.

Відбувається воно дуже просто: Постерунковий приходить у село, війде на подвіре, піде поза хату, на город, до стодоли і комори — і вже половину записника виписав, а що слово — то якась инша кара на бідного, вистрашеного чоловіка. А що при цьому проклонів, крику, гармідеру і називань! Досить того, що як здалека засіріє привид „пана постерункового", то ціле село ходить і кождий з ляком заглядає у віконце, чи не повертає часом багнет на його подвіре.

За щож ці кари? Хто то може знати? І гній не так смердить як повинен і гноївка не в тому місці і сміття і місток і рів і солома і вікна і стріха і бочка з водою і керниця і ведро і гак і комин і дерево і дорога і пес і буда і корова і табличка при возі і нашильник і плювачка і вправо їдь і в ліво звертай. І кождий постерунковий на инший лад хоче переробити село, а за тую всю практику мусить село платити і платити. Одна кара за другою і кінця не видко.

А вже найбільше то на наших кооперативах практикують і на наших майстрах — ремісниках. Як зачне бувае „пан постерунковий" чіплятись до ваги, до соли, до нафти, до мішків, до лямпи та ще й жадати щоби при кооперативах був „устемп", то кооператор не знає, чого йому пильнувати.

От такі то благодати сьогодня на селі.

Петро Віха.

(Перемиський „Український Голос").

ТЕЖ ЖЕРТВА ВІЙНИ.

Давид В. Лісарага, ветеран великої війни, забив у Сан Франсиско панну Егі Ашмон, що працювала в Американському Червоному Хресті. Лісарага був признаний божевільним; він вічно говорив, який се він великий чоловік, і як се всі, уряд, Американський Легіон і Червоний Хрест, змовилися проти нього. Вважали його за небезпечного варята; думали, що його манія переслідування не доведе його до ніякого злочину. Він діставав від уряду 100 долярів місячної пенсії, з чого однак на руку виплачувано йому тільки 45 долярів. Решту вкладав його опікун до банку, який видавав йому асигнати. Се й обурювало ветерана до того, що коли урядничка Червоного Хреста стала його переконувати, що з тим йому добре, він виняв ніж і пробив її, кладучи її трупом на місці. Він утікав, але його зараз піймали.

СКІЛЬКИ ВОДИ ПАДЕ НА ЗЕМЛЮ.

Відповідно до обчислень метеорольогів на поверхню землі паде в виді снігу й дощу стільки води, що колиб сей води не втягла в себе земля й колиби вона не парувала під впливом сонячних промінів, то покрилаби в протягу року цілу землю кулю верствою, що булаби груба майже один метер і важилаби 464,174,620 міліонів тон. Се значить, що на землю паде 1,272 міліонів тон води денно.

КІЛЬКО ЗІР Є НА НЕБІ.

Учені обчисляють, що на небі находиться понад півтора міліона зір, або світів, які є часто міліони разів більші від нашої землі.

НЕЗВИЧАЙНИЙ ХЛОПЕЦЬ.

Незвичайний хлопчина живе в Еспанії. Він має щойно 7 літ. Незвичайність його полягає в тому, що він бачить через непрозорі предмети. Перший раз звернув на це увагу учитель, коли малий Беніто виголошував цілі уступи з книжки, що лежала перед ним зачинена. Тепер займається хлопцем спеціяліст лікар і він ствердив, що хлопець бачить добре все через всякий папір, матерії, металі, а лише засłона з дерев перешкоджує йому спостерігати те, що є за нами.

ПАНАМИ ЗЕМЛІ — ЧОЛОВІК ЧИ КОМАХИ.

Один журнал поставив питання: Чоловік чи комахи є панами землі? Відповідає він на се питання, що в дійсності комахи є панами землі. Якщо є правдою, що чоловік силою свого духа усмиряє диких звірів, то рівнож є правдою, що стає він безпомічним і безрадним при надході комах. Небагато людей знає про се, як богато є родів комах і як страшенно сильно множаться. Досі описано вже понад 300,000 родів комах, а число їх збільшуєть безнастанно. Плодовитість деяких комах перевисшає всі людські поняття. Англійський зольог Білі обчислив, що комаха, яка живе як паразит хмелю, може вивести 13 поколінь річно. Також не менше подиву гідною є пажерливість комах. Гусільниця зїдає щоденно листя, що вивносить два рази стільки, що вона сама.

НАЙСТАРШЕ ДЕРЕВО НА СВІТІ.

Одним з найстарших дерев на світі є безсумніву кипарис, що росте на цвинтарі одного малого сільця в Мексику. Обвід цього дерева виносить 38 метрів. — Звісний дослідник природи Гумбольдт подивляв се дерево в 1803 році й оцінив його вік 5000 до 6000 літ. Сього велетня оглядали пізніще й инші природники.

ПОЛЬСЬКІ СЕЛЯНЕ НЕ ХОТІЛИ ПОМАГАТИ ГАСИТИ ПОЖЕЖУ.

В Томашові Мазовецькім (у лодзькім воєвідстві) вибухла пожежа наслідком грому. Саме тоді в сусіднім селі Несядові компанія офіцирів резерви мала нічні вправи. Як офіцири побачили луну, прибігли гасити пожежу, одначе з причини недостачі ведер праця була утруднена. Місцеві селяне рішучо відмовилися позичити ведер. Тому офіцири мусіли їх брати на силу. Пожежа заподіяла втрат на кількадесять тисяч золотих.

ЦВИНТАРНІ ГІЄНИ.

На цвинтарі в Мотові (біля Ченстохови) незнані справники вломилися нічю до гробу власника дібр Леона Семеньского, недавно похороненого. Злодії ушкодили металеву трумну, стягнули з трупа чоботи та жетоник. Хотіли стягнути й штани, але це їм уже не вдалося мабуть тому, що тіло вже псується.

ВИБУХ У ФАБРИЦІ.

В одеській фабриці кавчуку прийшло до вибуху. Згинуло 11 людей.

9 КАДЕТІВ ЗГОРІЛО ЖИВЦЕМ.

УДілінгемі (в Англії) робила вправи вогнева сторожа. Вона демонструвала ріжні способи ратування людей і тому підпалила деревляний дім, спеціяльно побудований з дерева й полотна для вправ огневої сторожі. В домі цьому було 9 кадетів, що мали представляти мешканців дому. Заки огнева сторожа могла зачати гасити пожежу, дім завалився, а всі кадети, що були в ньому, згинули.

СМЕРТЬ ДВОХ ВОЯКІВ НА ВПРАВАХ.

У Долині трісло на військових вправах підчас гострого стріляння дуло гармати. На місці згинули наслідком того обслугуючі гармату бомбардієр Стефан Новак і канонір Іван Тошак з 24 п. пол. артилерії, а трох інших вояків було лекше ранених.

ДВІ АМЕРИКАНСЬКІ ФАБРИКИ ГОДИННИКІВ ПЕРЕВЕЗУТЬ ДО СРСР.

Берлінські часописи повідомляють, що уряд СРСР закупив у Злучених Державах на умовинах 5-літнього кредиту дві фабрики стінних і кишенькових годинників. Фабрики ці здемонтують і в цілости перевезуть у Москву.

САМОВБИВСТВО НАЧАЛЬНИКА ПОЧТИ.

У Сколім відбрав собі життя начальник тамошнього почтового уряду, Фр. Козьол. Кажуть, що причиною самовбивства була дефравдація 30 тис. золотих.

МОСКВА ГОТУЄТЬСЯ ДО ВІЙНИ, АЛЕ ВІЙНИ НЕ ХОЧЕ

ГАЗЕТИ ЗАКЛИКАЮТЬ НАСЕЛЕННЯ БУТИ ГОТОВИМ ДО ВІЙНИ. ОБВИНУВАЧУЮТЬ КИТАЙ ЗА ПІДТРИМКУ БІЛОГВАРДЕЙЩИНИ. ЯПОНІЯ ХОЧЕ ПОСЕРЕДНИЧИТИ.

МОСКВА (СССР), 21. серпня. — Московська газета „Правда" друкує через всю першу сторону наголовок: „Чекайте наказу про війну". Всі московські газети переповнені повідомленнями про бажання робітників та селян добровільно вступати в червону армію для боротьби з Китаєм.

Радянська преса обвинувачує Китайців, що вони замісць того, щоби припинити організування білогвардейцями військових відділів, ще збільшують їх. Тепер в Манджурії є не лише білогвардейські полки, але й цілі бригади, які поповнюються не тільки тими білогвардейцями, котрі є в Манджурії, але й тими, котрі приїздять туди з Парижа та з инших міст Европи. Китайці дозволили білогвардейцям скликати в Харбіні велике віче, на якому епископи та генерали закликали до святої війни проти большевиків. Таксамо китайське правительство дозволяє білогвардейцям розправлятись по свойому з радянськими підданими, як наприклад в Гейлярі, де білогвардейці змасакрували радянських громадян.

„Правда" признає, що радянські війська переходили кілька разів на китайську територію. Вона пояснює, що це було викликане нападом білогвардейців та Китайців на радянську територію.

Зі всієї агітації та спорів, що ведуться навколо манджурського конфлікту в Росії, можна прийти до двох заключень: 1) большевики не хочуть воювати і 2) Японія хоче бути одиноким посередником між Китаєм і Росією, щоби не допустити втручання якої иншої держави.

ЯПОНІЯ ЗБИРАЄ ВІЙСЬКА НА КОРДОНІ МАНДЖУРІЇ.

ДРІБНІ СУТИЧКИ МІЖ РОСІЯНАМИ Й КИТАЙЦЯМИ НЕ ВГАВАЮТЬ. ОБИДВІ СТОРОНИ ВИПРАВДУЮТЬСЯ.

ШАНГАЙ (Китай), 21. серпня. — Очевидно Японія тепер вважає становище в Манджурії поважним, бо вона почала концентрувати свої війська на кордоні Манджурії й Кореї та в районі Південно-Китайської залізниці.

Президент китайської републики Кай Шек закликає Китай до більшого обєднання своїх провінцій, щоби спільними силами боротися з Росією.

За сутички на російсько-китайському кордоні Китай обвинувачує большевиків, а большевики навпаки, обвинувачують Китай. Ізза віддалености й злої комунікації трудно сказати, хто з них має більшу рацію.

ШТРЕЗЕМАН ДОМАГАЄТЬСЯ ПОЗИТИВНОГО РІШЕННЯ.

БУДЕ ДОМАГАТИСЯ, ЩОБИ ПЛЯН ЙОНГА БУВ НЕГАЙНО ПРИНЯТИЙ ТА ЩОБИ ЕВАКУАЦІЯ НАДРЕНІЇ ТАКОЖ БУЛА ВИРІШЕНА ТЕПЕР.

ГАГА (Голяндія), 21. серпня. — Увесь час дискусій між державами бувшої антанти німецька делеґація трималася осторонь і не вмішувалася в їх спір. Тепер Штреземан рішив виступити з домаганням, щоби держави антанти негайно приняли плян Йонга, хочби зі застереженням, в справі розподілу репарацій між ними. Він натискає на те, що Німеччина не винна, коли держави антанти не можуть порозумітися між собою, а тому й не може нести відповідальности за невдачу конференції.

Разом з тим Штреземан буде домагатися, щоби держави антанти видали йому письменне зобовязання в певний термін звільнити Надренію, бо німецька делеґація не може повернутися до Берліна з порожними руками, ізза вини держав бувшої антанти. Коли до 1 вересня не буде принятий плян Йонга, то Німеччині доведеться платити в цьому році свої репарації по пляну Доса в сумі 560 міліонів долярів, тоді як по пляну Йонга вона малаб платити лише 402 міліонів.

СВІТОВА КОНФЕРЕНЦІЯ ПО ОБЕЗЗБРОЄННЮ.

МЕК ДОНАЛД І ДОС ПЕРЕГОВОРЮВАЛИ В СПРАВІ ЗАГАЛЬНОГО І МОРСЬКОГО ОБЕЗЗБРОЄННЯ.

ЛОСИМУТ (Англія), 21. серпня. — Мек Доналд подав до преси писане повідомлення з його переговорів з Досом, американським амбасадором, коли той приїздив до нього в Шкоцію. З того повідомлення видно, що можливо буде скликана загальна конференція світових держав для вироблення спільного пляну обеззброєння скорше, ніж думали скликати конференцію у Вашингтоні по морському абеззброєнню.

Зі заяви англійського премієра виходить, що між ним і Досом нема значних розходжень в справі обмеження морських сил англії та Америки.

ЦЕПЕЛІН ГОТОВИЙ ЛЕТІТИ ДАЛІ.

ТОКІО (Японія), 21. серпня. — Коли погода дозволить, то сьогодня в ночі „Граф Цепелін" вилетить з Японії до Америки. Нових моторів не ставили на ньому, бо старі знаходяться в гарному стані. Залога цепеліна й пасажири вже відпочали й розповідають про свої враження підчас лету через величезні безлюдні простори Сибіру, де вони почували себе цілковито загубленими в невідомій і дикій країні. Летіли вони над Сибіром на височині 1,200 стіп, щоби ліпше обсервувати цю країну. Мороз часами доходив до 37 степенів (Фаренгайта). Назагал лет над Сибіром був дуже нудний.

ВИБУХ АМУНІЦІЇ.

БУКАРЕШТ (Румунія), 21. серпня. — На військових амуніційних складах у фортеці Домнеца біля Букарешту стався великий вибух пороху. Після вибуху майже всю фортецю охопила пожежа. Жертв вибуху ще не підраховано, але думають, що їх треба числити десятками, бо крім військової залоги у фортеці було багато робітників.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES; Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

АВСТРІЯ НА РОЗДОРОЖУ

Вістки з Відня, столиці Австрії, не лишають найменшого сумніву, що в Австрії йде до поважних подій. Що там готується до великих переворотів наближаючоїся осени, про се ходили чутки ще з весни, але хто сьому й вірив, не припускав, що боротьба буде відбуватися так отверто.

Основою боротьби є положенне Австрії. З пана великої, бо 55-міліонової імперії, німецька Австрія опинилася після війни в положенню невеличкої держави на 8 міліонів народа. Решту обкроїла програна в війні, до викликання котрої Австрія причинилася щедрою рукою своїм консерватизмом, своїм заїлим католицьким клерикалізмом та цькуванням народів проти себе. Немовби в пімсту за гноблення одних народів при помочи других вийшла Австрія з війни зі забороною прилучитися до великої Німеччини.

Серед побитого народа о деморалізацію не тяжко. Богато в ньому невдоволених, а кождий невдоволений радби найти якогось виновника свого невідрадного положення, щоби на ньому зігнати лють за своє положення. Частину гніву зігнали віденські Німці на свому монарсі, хоча вони були щонайменше співвинні всіх сих злочинів, які вони йому закидують. Від сього гніву цісар утік з Австрії, і Австрія стала републикою. За політичний вплив, лишений у спадщині по цісарю, стали між собою сперечатися головно дві сили: з одного боку міська буржуазія, а з другого фабричні робітники. Фабричні робітники були численніші і тому вони, при демократичній системі виборів, були сильніші.

Але робітники були розділені: помірковані соціялісти мусіли зводити завзяту боротьбу зі скрайними течіями, головно комуністами. Боротьба в нутрі робітництва підривала популярність робітників серед других верстов населення та не давала їм зеднати головної другої сили в Австрії, німецького селянства. Сих селян захопили під свій неподільний уплив католицькі клерикали. Австрійський селянин мало коли відзначався великим розумом, бо все він давав своїм попам думати за себе. Тепер він пішов зовсім на клерикальну вудку, і коли попи станули з буржуазією, забуваючи за її лібералізм, то й селяни пішли проти соціялістичних робітників. До попів, селян і буржуазії приступили й недобитки шляхти.

Обі сторони зоружені мілітарно: з одного боку монархістично-клерикальний „гаймвер", з другого боку „ліги соціялістичної оборони". Між ними й прийде внедовзі до рішучої, а може й дуже крівавої розправи.

Василь Бобрів.

РОЛЯ АВІЯЦІЇ У МАЙБУТНІЙ ВІЙНІ.

I.

Минуло десять років від часу, коли замовкли гармати великої війни. Здавалось би, що чотирохлітня бойня мусить показати людству їх звіряче обличча і навіть находилися оптимісти, які відважувалися говорити про неможливість війни взагалі. Разом з тим держави побідниці висунули ідею „загального мира", не турбуючись тими народами, що або стратили свою незалежність, або опинилися під пятою сильніщих.

За „Лігою Націй" пішли ріжні наради, на зразок Локарнських, пакти Келоґа і навіть „проєкт федерації Европи" Натхненником і винахідником останньої концепції є Бріян, котрий за всяку ціну хоче добитися приязни Німців. Разом з балачками про вічний мир дипльоматів. за лаштунками всіх великих держав ідуть величезні приготовання до війни. З ким і коли, ніхто не знає, але очевидно дипльомати не дуже вірять у можливість миру з тими, котрі вважають себе покривдженими. Навіть Злучені Держави, найбільше забезпечена границями република, не перестають удосконалюватись технічно й науково. Про Европу й говорити не треба. Кожної хвилі автомобільні фабрики Франції, Німеччини, Анґлії й инших держав можуть перейти на продукцію аеропляні в і тенків. Европа ще не покинула засади підтримувати мир зброєю. Все частіше можна чути розмови про страхіття майбутньої війни. Що тижня виходять журнали зі статтями на тему майбутньої війни. Скрізь, на всіх мовах. Я вже писав про майбутню хемічну війну на суші, де головну ролю гратиме авіяція, яка шалено бистрими кроками поступає наперед, відкриваючи нові й нові перспективи й способи нищення людства. Не менше важну, а може й більше серіозну ролю відіграє гідроавіяція в боротьбі з фльотою, так важною в теперішні часи, коли оживлення цілих країв залежить від морського довозу.

Колиб Анґлія була відрізана від своїх кольоній, вонаби загинула. Острови Великої Британії не змоглиби прогодувати населення. Тай не лише Анґлія. Франція і вся Европа, за винятком СССР, країни хліборобської, живляться головним чином з кольоній. Тому то головні штаби держав Европи працюють тепер над удосконаленням повітряної фльоти взагалі і гідроавіяції зокрема. Закінчення будови найбільшого в світі літака, зробленого в Фрідріхсгафені (Німеччина) для Італії, говорить, що авіяція доходить до тої точки, коли під загрозу попадає надводна фльота в першу чергу, а за нею і підводна. Новий воздушний корабель зможе підняти 120 пасажирів і летітиме 320 кільометрів на годину, тобто 90 метрів на секунду. Промінь лету доходить до 1000 кільометрів. Це в Німеччині, де заборонено будувати військові аеропляни. У Франції отверто будують военну повітряну фльоту, влаштовують воздушні маневри, а Анґлія навіть недавно ще робила прикладовий напад на Лондон.

Язики дипльоматів говорять про вічний мир, а руки мов у пропасниці працюють над військовим приладдям. Ясно, що рукам вірять більше ніж вільно почепленим язикам.

Мимоволі приходиться згадувати „міністра У. Н. Р." Сальського, який думає з палицями вести наступ на большевиків, котрі, хоч і далеко непохожі на Французів, але сильніщі за Сальського з „урядом". Українці, що справді думають про війну, моглиби звернути увагу на авіяцію в такій країні, як Америка, де можна навчитися авіяційного діла. Колиб Україні дійсно довелося воювати, такі Українці далиби велику допомогу армії. Не дивлячись на те, що Америка розмірно молода в авіяції, вона йде кольосальними кроками й незабаром висунеться на перше місце, а то лишить і позаду „колиску авіяції", Европу.

Перейду до воздушної фльоти на морі, щоби прикладами показати силу й значіння, і навіть перевагу авіяції над кораблями.

II.

Анґлійський адмірал Персі Скот, котрому анґлійська фльота зобовязана дреднотами і котрий завів нову методу стрільби артилерії, сказав: „Морське міністерство скаже, що морські сили це наша перша лінія оборони. Це не буде правдою. Повітря — наша перша й остання лінія захисту".

Це речення говорить само за себе. Про значіння повітряних сил для морської фльоти не може бути двох думок. Найбільші морські авторитети признали заслуги воздушної фльоти для морської. Адмірал Біті, командант анґлійської фльоти у велику війну, ще в 1923 році сказав, що „влятого, щоб командувати фльотою в майбутньому, офіцир повинен мати цілком ясну уяву про ціну примінення воздушної фльоти. Він мусить знати повітряні сили так само добре, як знає гармату, торпеду та підводний човен. Треба, щоби командант ескадри або його начальник штабу находився при авіоносці. Від цього буде залежати перемога".

В майбутньому війна на морі буде: на воді, під водою й у повітрі. В той час, коли надводна фльота має кольосальний досвід, а праця підводних човнів досить простудіована в останню світову війну, повітряні сили, як нова зброя, вперше зявилася підчас Великої Війни, вивчені замало і їх кольосальний розвиток може принести великі несподіванки.

Сучасна морська авіяція ділиться на авіяцію берегову, котра має нерухомі бази, та ескадрону, яка користується надводними базами, або авіоносцями. Задачі морської авіяції складні і ріжноманітні. Співділання операціям морських сил, стратеґічна й тактична розвідка, фотографія, спостеріґання гарматної стрільби, атака кораблів бомбами та торпедами, бомбардування ворожих баз, і нарешті боротьба з воздушними силами ворога.

Спинятися на розвідці не приходиться, бо хто не знає великої користи в цій ділянці авіяції? Зате не можна поминути цікавих фактів. Дивлячись з корабля, людина може бачити не далі як на 7—8 кільометрів („до лінії обрія"). Коли підніматися на літаку, кругозір поширюється до 80 миль (на висоті 1500 метрів). Крім того з літака знаменито видно підводний човен. Аероплян ще здалека бачить пливучу лодку на поверхні. Але дуже часто літак може бачити підводний човен і під водою. Він примушує човен ховатися під воду й цим утруднює його працю. Човен, знаючи про присутність літака, боїться показуватись, бо ризикує одержати бомбу, які є на кожному гідропляні. В минулу Велику Війну французькі гідропляни викрили 213 німецьких підводних човнів, а на 200 зробили атаку. Підводний човен перестає бути боєздатним не тільки від зруйновання самого човна бомбою, а й від стрясення деяких внутрішних механізмів, що наступає при вибуху.

Після анґлійських досвідів 270-фунтова бомба, яка розривається 20 метрів від човна, настільки ушкодила акумулятори, що човен не міг вести не тільки бою, але й взагалі функціонувати.

(Конець буде).

Батько (до сина): Принеси мені драбинку. Мушу пересунути вказівку годинника назад, бо йде дві хвилі за скоро.

Жінка (злобно): Дурниця! Заки він принесе тобі драбинку, минуть ці дві хвилі.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ДЕТРОЙТ, МІШ. Уряд Бр. св. Івана Хрестителя, від. 292, подає до відома усім своїм членам, що надзвичайні збори відбудуться в суботу, 24-го серпня, в годині 7-мій вечером, в гали парохіяльній при Кліперт ул. Кождий член обовязково має бути присутний на сих зборах, бо є важні справи до полагодженя. Не явившийся член без оправданої причини, буде караний після статута. — Д. Запотічний, предс.; Петро Кізел, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Бр. св. Володимира, від. 162, повідомляє своїх членів, що звичайний місячний мітінґ відбудеться 25. серпня, в гали Українського Клюбу, 708 Lackowanna Ave., в 1-ій годині пополудни. Проситься всіх прибути на сей мітінґ, бо є важні справи до полагодження. — Е. Марченко, предс.; М. Гнатів, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Отсим повідомляється членів бр. св. Василія, від. 339, що місячні збори відбудуться в неділю, 25. серпня, в годині 2-ій пополудни, під ч. 610 S. American St. Тому, що є важні справи до полагодження, присутність кождого члена конечна. — І. Сорока, предс.; І. Сорока, кас.; О. Будай, секр.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ.

Отсим повідомляється членів Українського Народ. Дому в Джерзи Ситі, Н. Дж., що надзвичайний мітінґ членів сего дому відбудеться в пятницю, 23-го серпня, в годині 7.30 вечером, в гали під ч. 54 VAN WINKLE AVE., JERSEY CITY, N. J. в справі одобрення або відкинення котрактора, котрого одобрив комітет. Справа дуже важна, тому взивається всіх членів У. Н. Дому прибути на мітінґ.

ЗА УРЯД У. Н. ДОМУ:
Г. Євусяк, предс.; **С. Кот**, кас.; **В. Ґіль**, секр.

В. Кедровський.

1919 РІК

(51)

Я на цьому місці вважаю своїм обовязком скласти свою глибоку подяку всім своїм співробітникам по Інспектурі, які в найстрашніші часи наших невдач на фронті, в часи загального розвалу й деморалізації не побоялися взяти на свої плечі надзвичайно важке й відповідальне завдання.

Складаю свою глибоку пошану перед тими, що загинули на пості своєї праці від ворожих куль, багнетів, що загинули в большевицьких Чеках чи в російсько-чорносотенних контр-розвідках, чи в польських лабетах. Складаю свою глибоку подяку тим, що прийшли на мій призив і стали до праці, які тепер поневіряються на чужині, або взагалі десь ще живуть і може з болем у серці пригадують тяжку й невдячну свою минулу працю.

Роблю це я тепер тому, що в часи нашої спільної праці не було у мене ні часу, ні змоги скласти свою подяку всім відомим і невідомим героям праці в Інспектурі. Тоді від мене вони чули лише слова приказу й вимоги виконати певне завдання, або коротке й рішуче „коли ви цього не зробите, будете негайно розстріляні". Таксамо хай буде мені дозволено просити вибачення й зрозуміти мене всіх тих, хто був покараний мною иноді й жорстоко, бо цього вимагали обставини часу, цього вимагала наша батьківщина, вимагало те святе діло, за яке билися й умирали герої в нашій армії, за яке страждає вся українська нація в лабетах польсько-московського страшного терору всяких ґатунків.

Коли я почав орґанізувати апарати інспектури, наша армія і взагалі весь національно-державницький осередок попали в матню на Волині й здавалося, що вже наступив останній час нашої аґонії. В той час менше сталі, менше національно свідомі й патріотичні елементи вже починали масово залишати наш осередок, тікаючи, куди хто думав. Чужинецький елемент, що був у нашій армії та на нашому терені, включно до московського офіцирства, почав масово тікати до Поляків, а дехто до большевиків. Почалося звичайне явище, яке характеризують поговіркою, що щурі тікають з потопаючого корабля. І ось у той критичний момент треба було знайти людей до Інспектури, які зналиб і булиб свідомі того, що зі свого поста вони зійдуть лише по смерти. Для інспекторів иншого виходу не було. На мою велику радість такі люди знайшлися й на другий день мого призначення інспектура вже почала в зародку функціонувати.

ПЕРЕХІД ВІЙСЬК ЧЕРЕЗ РУМУНІЮ.

Початки повстань на Україні. — Нас бльокує антанта. — Перехід Східної Ґрупи військ через Румунію. — Відхід української армії до Румунії. — Свідчення полковника Решке. — Ревком. — Війська антанти втікли з Одеси. — Війська в Заліщиках. — Антантсько-ворожа інтриґа в нашому центрі.

В той час, коли наша армія в крівавих боях боролася за кожну стопу волинської землі, все відходячи під ударами червоної армії та Поляків, на Україні під большевиками вже почалися народні повстання. Трохи не впершу чергу Зелений побачив, що й під большевиками треба підлягати якомусь вищому авторитетові влади, а це йому не подобалося. Тому виступив проти них зі своїми військовими відділами, а пізніше до нього прилучилися й ширші селянські маси в районі Трипілля—Канева. Починаючи від 15 березня большевицькі ґазети час від часу почали повідомляти про розгром „банди Зеленого", яка кожного разу воскресла в иншому місці.

Майже одночасно зі Зеленим на півдні України, отаман Григоріїв також розпочав повстання проти большевиків десь вкінці квітня, а в початку травня він уже захопив у свої руки Миколаїв, Одесу, Херсон та Елисаветград. Він розповсюднив широко свої універсали проти большевиків, обвинувачуючи їх в русифікації, в тому, що замісць землі й волі вони принесли на Україну комуністичне рабство та чрезвичайки. Таксамо й анархіст-бандит Махно розвивав певний успіх зі своїми гультіпаками в районі Гуляй Поля на Катеринославщині та на Херсонщині.

При спробі большевиків розформувати українські повстанські військові відділи, котрі, виступаючи проти Директорії стали частинами червоної армії, вони також почали бунтуватися та повставати проти большевиків. Отож при зовнішньому успіхові большевицької армії почався внутрішній розклад її й колиб не скора перекидка з глибини Росії на Україну свіжих большевицьких частин, зформованих з Москалів, Латишів, Китайців, Мадярів, та инших інтернаціональних пройдисвітів, большевицька армія не змоглаб остаточно роздавити української армії. Лише при допомозі свіжих військ та при страшному терорі й масовому розстрілі збунтованих військових частин большевикам пощастило мати свою армію на Україні.

Разом з цими військовими бунтами, я сказавби майже на всіх теренах, захоплених большевиками, почалися масові селянські, а місцями й робітничі повстання проти большевицької окупації. Економічна політика большевиків у селі, постійні й безоглядні реквізиції збіжа, худоби, коней і т. п. викликали повстання селянства проти чужинецької окупації. Таксамо вивіз ріжних машин та матеріялів з фабрик і заводів до Московщини й спинення та руйнування української заводсько-промислової індустрії викликало незадоволення, а пізніше повстання серед українського робітництва.

Поставлення на Україні ріжних емісарів комуністичної партії, присланих з Московщини та взагалі орґанізація місцевої большевицької влади з чужинецьких елементів, фальшування виборів до ріжних рад та позбавлення їх всякого права влади, а натомісць настановлення скрізь комісарів-диктаторів викликало зрештою незадоволення всіх верств українського населення, включно до тоді ще лише зародків української комуністичної партії.

Всі повстання та боротьба з московським большевизмом відразу прибрали характер національний, характер боротьби українства проти московської окупації. Тому й було загальним гаслом всіх повстанців „Геть чужинців!", хоч ті повстанці иноді були також в опозиції до „буржуазної" політики Директорії.

Українські соціялістичні партії оцінили повстанські настрої та момент, як сприятливий для орґанізованого широкого всенародного повстанчого руху по всій Україні, що піднімався проти большевиків і Денікінців, які вже почали появлятися на території України зі сторони Донеччини. Ними був створений Всеукраїнський Революційний Комітет, а при нім Головний Повстанський Штаб. Зпочатку цей комітет думав провадити боротьбу на власну руку сепаратно від Директорії, але згодом почав шукати з нею звязків й увійшов у порозуміння. Пізніше Головний Повстанський Штаб був перенесений на терен Директорії в Камянець-Подільський і мені, як Головному Інспекторові, довелося стати дуже близько до його роботи.

Вже коли ми стояли на передодні ліквідації нашого волинського фронту до нас почали прибувати все частіше окремі повстанські представники від ріжних районів, що потребували певних інструкцій, а також грошевих засобів, а иноді й военних припасів. Ми старалися їх використати для нашого пляну боротьби з большевиками та піддержати всім, чим лише могли. В цей час повстання для нас були цінні не стільки, як реальна бойова сила, але головне як моральний чинник, що скріплював і виправдував наші надії на загальне повстання на Україні, а також скріплював морально нашу армію. Повстанський рух на Україні ще більше підносив тих, що вірили в правоту боротьби Директорії з большевиками, як з чужинцями-окупантами, а також навертав до нас ті елементи, котрі хиталися й час від часу думали, що й з большевиками можна будувати українську державу.

А загалом цей повстанський рух давав нам певність і надію, що коли ми ще протримаємося якийсь час і збережемо свій військовий та державний осередок, або якось прорвемося на терени, охоплені повстаннями, то ми виграємо боротьбу з большевиками без жадної зовнішньої допомоги, на яку взагалі ми не надіялися. Ось з такою вірою й надією на повстанський рух на Україні та з вірою в те, що ми стоїмо на правдиво політично-державному шляху, яким іде більшість українського народу, ми розпочали перекидку своєї армії на Поділля. Згодом Директорія увійшла в тісніше порозуміння зі Всеукраїнським Революційним Комітетом і, змінивши склад свого уряду й політично-соціяльний програм наблизилася ще більше до повстанців.

(Дальше буде)

З ТУГИ ЗА ВЯЗНИЦЕЮ ТЯЖКО РАНИВ ВЛАСНУ ЖІНКУ.

До неапольського шпиталю привезли 23-літню Йосипу Паолеля. Її ранив тяжко власний її чоловік. Той незвичайний тип злочинця вийшов тому кілька днів із вязниці. Раз-у-раз говорив жінці, як його мучить туга за вязницею й за тамошніми його товаришами. Говорив теж їй, як йому тепер тяжко жити без товаришів-арештантів. Критичного дня, як жінка снідала, схопив великий ніж і кілька разів поколов ним її. Потім спокійно віддався карабінерам, кажучи: „Я вбив мою жінку, бо хочу вернутися до вязниці".

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЩЕ ЗА ПЕТРІВ ГРІШ.

Скажу кілька слів у відповідь „українському гр.-кат. священикови" на його „Відповідь п. Йосифови Букаті", поміщену в 95. числі „Америки".

Малиби Ви слушність, отченьку, і я признавби Вам рацію, тобто потребу давати св. отцю дар любови і від нас, Українців, якби Ви виказали бодай хоч одним фактом, що теперішний папа Пій XI. справді є вітцем і для українських католиків та заслугує на любов за свою прихильність, жичливість і опіку бодай хоч найменшу.

Не можуть прецінь, і не будуть ніколи, любити діти такого батька, що їх кривдить, неслушно побиває й ганьбить.

А так робить з нами теперішний папа Пій XI. Скривдив нас конкордатом з Ляхами. Побив нас сього року новим „декретом" і визиває нас греко-Русинами, замісць Українцями.

Якби по нім прийшов такий папа як Климент VIII, котрий дбав і за Українців-католиків, був справді нам зичливий (хоч перед вступленєм на папський престіл був таксамо нунцієм в Польщі як теперішний папа), тоді Українці греко - католики малиб охоту й обовязок давати Петрів гріш. Тимчасом най вибачить папа Пій XI, що жаден свідомий і шануючий себе і свою народність Українець не дасть йому ні раз на рік зломаного цента, а не то кводра, як Ви, отченьку, радите.

Як Ви такий вірний католик, то скажіть, будьте ласка: а кілько то Ви дали св. вітцю сього року? Тай чому Ви стидаєтесь подати своє імя під Вашою відповіддю?

Брав п. Буката платню від українського доброго греко-католицького народу, але брали й Ви ще ліпшу. Та пан Буката не став, як Ви, відплачуватися своему народови тим, щоби станути по стороні тих, що його бють і допчуть ногами, тай поводитись не інакше, як давні фарисеї. Як Ви самі вірите в те, що пишете, і як у Вас не відвага історичного старости Чаплинського, то здойміть шапку з голови тай відкрийте Ваше лице, а відтак поясніть, чому теперішний папа не позволяє йти українським місіонарам на місію між свій український нарід поза Галичиною, а шле на сю місію місіонарів бельгійських, французьких тай ляцьких езуїтів?

о. Ал. Улицький.

ЯК НАШІ ДІТИ ВЧАТЬСЯ...

—o—

Ти ходиш до школи, Марусю? — питав я семилітну дівчинку.

Так — відповіла дитина.

А де ти ходиш до школи?

На друге село, до Митниці.

А далеко то звідсіля до Митниці? — питав я дівчинку, бо хотів знати, як орієнтується.

Казала мамця, що буде три кільометри — відповіло з повагою дівчатко.

Три кільометри до школи такій дитині в мороз, який доходить 28 степенів (Цельзія!)?!

— Ходиш ти пішки до школи?

— Ні, мене татко возять саньми.

— А чогож ти в тій школі вчишся? — питав я дальше дитину.

— Вчуся читати.

— І ще чого?

— І ще рахувати вчуся.

— Хтож тебе вчить у школі?

— „Пані". — Се слово вимовила дитина приниженим голосом.

— Ану, покажи мені книжку.

— Прошу! — дівчатко виняло зі своеї торби книжку і подало мені. Я розгорнув. Вже знищена.

— Докиж ти вже вмієш читати?

— Я вже читаю далеко, але в школі читаємо ту-о. — Дівча відкинуло три картки в книжці і показало ніжненьким пальчиком. Ту-о, коло курки.

— Що, що? — запитав я недовірчиво.

— Так, але мене мамця навчила вже дальше читати. Я вже читаю аж ту-о. — Дівчатко відкинуло ще чотири картки дальше.

Прямо не хочеться вірити, щоби дитина ходила пять місяців до школи і навчилася в школі прочитати „аж" три картки.

— Чогож ти ще вчишся в тій школі?

— Ще вчуся рахувати.

— Добре. До кількох ти вже вмієш рахувати?

(Замісць відповіди — вичислила дитина в польській мові від одного до десять).

— А дальше? — мучив я дитину дальше питаннями, бо хотів докладно знати, як то молоде покоління, на селі, приготовляється до життя.

— Дальше не вмію.

— Додавати вмієш?—

— Ні, вмію тілько „мнєй — венцей".

— Ну, то докиж ти вмієш „мнєй", або „венцей"?

— „Мнєй — венцей" вмію до „осем".

— Ну, а писати також умієш? —

У відповідь подало дівчатко зшиток. — Пише досить старанно як на таку науку.

Ще дальше випитував я дитину і довідався, що як діти посходяться до школи, то часом доводиться їм ждати на „паню" дуже довго. Часто буває так, що учителька прийде між діти, перегляне їх зшитки, скаже списати одною новою (дітям не знаною ще) буквою пів сторінки й нагаяне їх до хати.

Так вчаться наші діти!

Так приготовляється до життя молоде покоління в XX-ім столітю!

Тішся, Народе! Буде з Твого цвіту зерно!

Мирослав Григорієнко,
Теклівка.

З ЖИТТЯ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ.

ШКІДНИКИ КООПЕРАЦІЇ.

Зразок ч. 1.

Чимало шкурників, чужого кооперації антигромадського елементу, ще й тепер працює в Соробкоопі. Чимало з них потрапили до нас, як спадщина від тих установ, що перейшли до Соробкоопу. Багатенько потрапляє й тепер, усе нібито, як „фахівці". Отак потрапив, як фахівець музики, домовласник, спекулянт, що мав власну музичну крамницю, гром. Ірак.

1926 р. його за шкідництво, антигромадське ставлення до справи й неввічливе поводження з робітниками вичистили з якогось держпідприємства... Попрацювавши років зо два у власній крамниці, він знову вмостився до Соробкоопу, спершу за продавця в крамниці цяцьок, а потім торгвідділ доручає йому, як фахівцеві музики, організувати в Київі музичне депо...

На цій відповідальній роботі т. Ірак починає виявляти своє справжнє обличчя шкідника... За його вказівками Соробкооп орендує на вул. Боровського, 36, приміщення, вкладає в ремонт його чималу суму грошей, а потім виходить, що приміщення дуже тісне, вогке й не годиться для музичного депа... Він починає безжалісно цькувати висуванця — зава крамниці, комуніста тов. Косіо... Він ігнорує його, всіляко намагаючись підірвати його авторитет; він хоче довести, що під проводом тов. Косіо музичне депо розвалиться і от він, як „фахівець", бере до своїх рук усю справу й поволі починає її руйнувати.

Завмаг пропонує Іраку здавати замовлення на ґітари, мандоліни, ґрамофони, платівки, тощо, бо їх потребує крамниця, а Ірак із замовленням не поспішається, зволікаючись з ним з тижня на тиждень, залишаючи ввесь час крамницю без краму... А коли вже й одержали товари з музтресту, він, знову таки, не поспішається розпаковувати його, місяцями перевіряє його, і цим змушує покупців звертатись на приватний ринок...

Коли якась організація звернулася до Іракa з проханням продати інструменти для оркестри, то Ірак відмовився продати, дарма, що в крамниці їх було аж 6. Розцінки на товари, що їх приймало музичне депо, Ірак зробив такі, що Соробкооп мав страти. Отроки призначили дуже короткі, так що майстер ледве встигав за цей час закінчити роботу, а це спричинювалось до ремствувань, бешкетів і підривало авторитет майстерні.

Замовники тут здебільшого домороби і Ірак поспішається налагодити з ними тісніший звязок і забрати їх у свої руки... „Ви звертайтеся тільки до мене", каже він кожному доморобові; „ви повинні знати, що завів крамниці в нас немає, а є тільки партквиток" — єхидно й зловтішаючись закінчує він... І коли він буває у відрядженні, то й жаден мороб не загляне в крамницю.

Іракове шкідництво нераз висвітлювали в стінгазеті, обмірковували в місцевкомі, і в партосередку. Вимагали зняти його з роботи, виключити з спілки; але після кожної такої замітки й постанови Ірак ще збільшував своє шкідництво, робився нахабний, гірше дерноса.

— „Ну щож, чому не знімають мене з роботи, і не знімуть, бо знають, що всі ви тут без мене поздихаєте, — знущався він з штату. — А мені плювати на вас: роботу я завжди знайду. Але поки я покину вас, урочисто заявляє він, я і муздепо зруйную"!!!

Щоб продемонструвати, що він нічого не боїться, у замітці про нього в стангазеті ч. 9, де написано було „колишній" домовласник, він викреслив слово „колишній" і написав „теперішній".

Нераз штат робітників вдавався до групкому, вимагаючи вигнати Іракa... І кінецькінцем 19 червня управа спілки ухвалила постанову, зняти Іракa з роботи, але залишити його членом профспілки. Ми вважаємо таку постанову за неправильну, бо бувши за члена профспілки, Ірак легко може попасти на посаду в яку иншу держустанову і там ще з більшою енергією робитиме шкоду й руйнуватиме роботу. Треба раз назавжди вигнати цього шкідника з держапарату спілки, а справу про шкідництво його передати прокуророві...

Зразок ч. 2.

В кооперації є хижаки й иншого ґатунку, що дивляться на крам, як на свою власність... От до таких продавців належить і продавниця 2. крамниці гром. Сержинська. Користуючись із свого права співробітниці. вона на всі способи намагається взяти як найбільше дефіцитного краму; заготовляє цукор, масло, крупу, тощо. Але найбільше вона має охоти купувати мануфактуру. Не пропустить вона й жадного випадку, коли одержували крам. Купувала й для себе й для знайомих. Колиж їй не хотіли давати, вона піднімала бешкет, чвари, тероризувала ввесь колектив. За зловживання своїм станом продавця і за чвари місцевком торік висловив їй догану, проте це мало вплинуло на неї... Вона не перестає й тепер часто купувати дефіцитний крам. Підчас наскоку легкої кінноти, у неї найшли заховані для знайомих ленінградські панчохи. Ревкомісія висловила Сержинській догану й ухвалила перевести її до иншої крамниці, а-ле зав крамниці чомусь то не переводить її, сподіваючись мабуть, що вона покається. Проте не видно, щоб вона каялась. Щораз вона вимагає собі більших привілеїв. За відмовлення видати їй мануфактуру з допоміжної кімнати, вона на всі заставки лає зава відділу у стінгазеті, називаючи його диктатором, бюрократом, тощо.

Але найгірше виявила себе Сержинська у відділі готового одягу. Вона привела туди свойого знайомого і вимагала дати йому з допоміжної кімнати сірий костюм. „З допоміжної кімнати краму ми не видаємо", відказав їй завділу. — Завтра, о 9 год. ранку ми виймемо костюми й ви одержите в загальному порядку". — Ви повинні мені дати зараз, хвилювалась Сержинська, для співробітника можна зробити виняток. — Ніяких винятків, одказав їй завкрамниці. — А так ось як?! Для своїх знайомих у вас костюми є, а для мене нема, я вам покажу... Ми побалакаємо з вами в иншому місці"... Довго не могла вона заспокоїтись; кричала, зібравши цілий натовп цікавих...

Загальні збори колективу ганьблять цей вчинок в одностайно ухваленій резолюції, категорично вимагають зняти її з роботи й виключити зі спілки; а поки що її тільки перевели до иншої крамниці, звідкіля вона не перестає плямити увесь колектив, обвинячи його в спекуляції, шкідництві, тощо.

Сержинська—антигромадський, шкідливий для кооперації елемент. За час своєї роботи в крамниці ч. 2. вона досить виявила своє справжнє обличчя шкідника. Чимало підривала вона авторитет і продавців і кооперації.

Вона лютий ворог радвлади. Нераз автворитетно заявляли в місцевкомі її родичі й знайомі, що близько знали її, казали, що єдина мрія її — це, щоб прийшли Поляки, що тоді вона, з допомогою контррозшуку, різатиме євреїв і комуністів...

Чиж можна після цього обмежитися тільки переводом до иншої крамниці?

Оздоровити робітничу кооперацію, краще обслугувати споживача можна буде тільки тоді, коли ми залізною мітлою остаточно виметемо з держапарату й спілки такий чужий, шкідливий елемент, як Ірак і Сержинська.

І. Бернадський і Биков.
(„Пролетарська Правда", Київ).

Щиро й отверто.

— Що?! маєте сто тисяч довгу і хочете женитися з моєю дочкою?!

— Щож маю робити? Може вкажете мені і інший рятунок?

ПОВІДОМЛЕННЄ

Повідомляється Вп. Громадян міста Ню Йорку, що гостинниця Укоаїнського Народного Дому під ч. 217-19 Іст 6-та улиця, перейшла під заряд А. Загоруйка. 195-

Аркадій Аверченко.

ПОКРОВИТЕЛЬ ШТУКИ.

—о—

Їх екселенція, пан міністер, розвернувся у вигідному кріслі, закурив правдиву „гавану" і сказав до свойого секретаря: „Знаєте... ця штука, то щось прекрасного. Недавно тому бачив я в музею образи... пальці можна облизувати... щось казочного... Рубенс... инші. Голяндці... знамените".

Секретар подумав хвилину і скромно зауважив:

— Так, малярська штука це праця для розривки!

— А музика? — говорив далі міністер; — почуєте ораторію, симфонію і здається вам, що ви в семому небі. Возьмім наприклад Вердого, Пучінього, Берліоза, Ґлінку...

— Верді є знаменитим музиком! — закликав секретар.

— А поезія? Вірші? — продовжував міністер.

— І вірші теж не зла розривка — відповів з діловою усмішкою секретар.

— А наука? — тягнув далі задумано міністер. — Кліматольоґія, техніка, гидроґрафія... Не можу вийти з дива, чому в нашій батьківщині пороблено так мало винаходів на полі штуки, чи науки! Не чути нічого про жадних малярів, поетів, компоністів. Де властиво поховалися ті людиска?

— Вони десь є, але їх дотепер ще не віднайдено!

— Так... Треба конечно їх віднайти, так би сказати, витягнути на поверхню. Це обовязок правительства бути покровителем штуки!

— Але, екселенціє, хтож має бути винахідником? — запитав нервово секретар.

— Який урядник стикається найбільше з населенням?

Поліція, ваша екселенціє!

— Знаменито, таж це мій ресорт. Хай поліція шукає за таланами, а ми їх будемо попирати!

— Перґарна думка. Ви, пане міністре, станете другим Фуше!

— Чому другим?

— Бо перший вже був... за часів Людвика Чотирнацятого. В його часі жили Ляфонтен, Моліер...

— Знаменито! — крикнув задоволено міністер — то вишліть відповідний циркуляр.

*

Ґенерал-ґубернатор похитнув головою і перечитував повільно циркуляр:

„Міністерство Справ Внутрішних, Відділ Поліційний.

„Число 134567.

„Строго довірочне!

„Дня 2 лютого, 1918.

„З уваги на це, що поліція має стислий контакт з населенням, особливо в провінціональних округах, так що їй все знане, що в ґубернії діється, припоручаю панови ґенерал-ґубернаторови, щоби він дав розпорядок своїм підчиненим поліційним орґанам, щоби вони винайшли, хто з населення цікавиться штукою, малярством, наукою, технікою, поезією, кліматольоґією і т. д., та чи між людьми є особи, які мають талан. Відносні відомости проситься негайно зголосити поліційному комісаріятови.

„Міністер Справ Внутрішних".

Ґенерал-ґубернатор подзвонив, закликав ґубернатора і сказав:

— Пане ґубернатор, я тут одержав одно припоручення. Мається розвідати, хто з населення занимається малярством, музикою, поезією або якоюсь иншою кліматольоґією. Прошу це безпроволочно перевести і мені зголосити!

*

— Пане ґубернатор, прийшов начальник поліції!

— Нехай увійде!

— Пане начальнику, я одержав такий наказ, щоб провірити, хто з населення занимається поезією, малярством, музикою і кліматольоґією. Припоручаю вам протягом двацять чотирох годин зібрати всі відповідні дати, підозрілі особи переслухати і мені все зголосити. Зрозуміли?

— Так, точно, пане ґубернатор! Можете бути спокійні. Жаден з них не вивинеться нам.

*

— Пане начальнику, прийшли повітові поліцмайстри і ждуть на ваші прикази.

Начальник поліції вийшов до передпокою, відобрав рапорт і сказав в строгому, службовому тоні:

— Департаментови поліції дійшло до відома, що деякі людці занимаються музикою, співом, поезією, малярством, кліматольоґією, чи як там воно зветься. Ці особи сейчас мають бути переслухані місцевими жандармами. Вислід доходження сейчас мені подати!

*

Повітовий поліцмайстер виголосив до жандармів таку промову:

— „Жандарми! Властям дійшло до відома, що поодинокі людці у ваших округах провадять бешкети, занимаються співом, музикою, малярством, кліматольоґією і Бог зна чим. Винних муситься сейчас доставити. Пардону не дається нікому. Відійти!"

*

— Чи ти є Іван Колосов?

— Так точно, пане жандарм!

— Ти граєш на гармошці?

— Так точно... для власної приємности!

— Я з тебе ту приємність вижену!

— Пане жандарм, чи це заборонено на гармошці грати?

— Я тобі покажу, чи можна грати, чи ні... дурак!... Чи занимаєшся також кліматольоґією?

— Та куди там, пане жандарм... я жонатий чоловік...

— Мовчати! Чи співаєш?

— Я ні, але Семен Кривий!

— Так, а тепер повандруєш в холодну і побудеш там доти, доки не виявиш імен твоїх спільників!

*

— Чи ти Семен Кривий?

— Так точно, пане посадник!

— Ти співаєш на вулиці?

— Не сам, всі хлопці співають. Останньої неділі співали на вулиці Петро Кандиба, Хома Хряк, Йолінар Петрів, дядько Митька, дядько Олексій...

„Жандарм! Усіх заарештувати, замкнути"... — „Де я візьму вязниці на цих всіх людей? — скликнув нервово посадник.

*

Два дні опісля наспів до поліційного департаменту слідуючий доклад:

„По думці циркуляря 134567 переслухано всі особи, які занимаються поезією, штукою, малярством, кліматольоґією і т. д. Вони признались до вини і находяться під цю хвилю в арешті. Ожидаємо дальшого зарядження".

*

Другий Фуше спав преспокійно і в сні бачив, як Ляфонтен йому казки читає, як Моліер йому розказує найновіщі свої комедії.

А в той час сиділи всі російські сільські Ляфонтени, Моліери під замком...

Так то піддержували в Росії штуку...

ДІТЕЙ ПРИНОСЯТЬ У ЖЕРТВУ.

Дослідник Мічел-Геджс і лейді Бравн зробили в подорожі по Південній Америці 25,000 км. Сходилися підчас подорожі з племенами Індіянів, яких життя і звичаї досі ще є мало знані. Про племя Зутугіл-Індіян оповідає цікаве. Над племенем володіють чарівники, яких тубильці сліпо слухають. Одним із жахливих звичаїв того племени є жертвування дітей. Для тої ціли Індіяне вилазять аж до кратера діяльного вулькана й кидають свої діти у димлючу пропасть, щоби позискати ласку богів. Власти стараються викорінити цей страшний звичай. Давніше цей звичай виконували зовсім прилюдно, нині це діється потайки. — Молодий Індіянин того племени так старається о руку дівчини. Щодня виходять молоді Індіянки до озера по воду. Начерпнуть води в збанок і несуть на голові. Коли молодий Індіянин залюбився в котрійсь із дівчат, ховається за скелю при дорозі, а як надійде дівчина, він кидається до неї, схоплює черепляний збан і розбиває його собі на голові на черепки. Коли дівчина задержиться і не втікає, то це знак, що вона годиться вийти за нього замуж. І зараз на місці відбуваються заручини. Колиж дівчина втікає, то це значить, що вона не хоче бути його жінкою. Молодому Індіянинові не лишається ніщо, як піти своєю дорогою.

DO YOU KNOW WHY — You Just Simply Can't Resist This Guy's Con? Drawn for this paper By Frank Leet

